№ 185 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍԻ

1909

ԵՐԵՍՈՒՆԵՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 25 ՕԳՈՍՏՈՍԻ № 185

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի· կէս տարվանը 6 ռուբլի·
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՕՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը·

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)·

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կօպէկ·

Տպարանի տելեֆոն № 228.

ՄՕՍԿՎԱՅԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԵՂԲԱՐՔ

Ա. ԵՒ ԵԱ. ԱԼՇՎԱՆԳ

ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ

Օգոստոսի 24-ից նշանակված են վաճառվելու սեզոնից մնացած բոլոր ապրանքները·

ԱՅՍԻՆՔՆ

Կանանց բլուզներ, պենիւարներ, մատինէ, վերևի և ներքևի իւբկաներ, երեխաների զգեստներ, պլաչից և վերարկուներ·

30—50% ԶԻՋՈՒՄՈՎ

(կ. ե.) առ. 842. 2—2

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
Լ. Ֆ. ՊԵՏՐԱՇԵՎՍԿՈՅԱՅԻ
(Թիֆլիսի 4-րդ իգական գիմնազ. նախկին կառավարչուհի)
տղաների եւ աղջիկների միացեալ ուսուցման համար
Միքայէլեան պր. № 166.

Բացված է ընդունելութիւն 1, 2 և 3 նախապատրաստական դասարանների համար· Մատեմատիկան արական գիմնազիաների ծաւալով· Յատուկ ուշադրութիւն դարձված է լեզուների և բնագիտութեան վրա· Ամենօրեայ զբօսանքներ և խաղեր այգում· Տաք նախաճաշ· Երեխաները ընդունվում են թէ գիշերօթիկ և թէ երթևեկ· Կառավարչուհու ընդունելութեան ժամերն են 10—2 ժ. ամեն օր· Դպրոցին կից կայ մանկական պարտէզ·
(և. հ.) առ. 846. 2—1

ԿԱՆԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԿՈՒՐՍԵՐ ԽԱՐԿՈՎ ՈՒՍՈՒ
(Վօղնեսենսկայա փող. № 3)

ՊՈՒՄԾ-ԼԵԶՈՒՈՒԹԵՒՆԵՐ և ԻՐԱՎԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ֆակուլտէտների I, II և III կուրսերը (եռամեայ դասընթացքով, ինչպէս Մոսկվայի Կայսեր. Լիցէյում) մտնելու համար խնդիրներն ընդունվում են այդ ֆակուլտէտների դրասենեակում (Մայո-Գոնչարովսկայա, II)·

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ ֆակուլտէտի (III կուրսի կլինիկաները արդէն պատրաստ են) I, II և III կուրսերը մտնելու համար խնդիրներն ընդունվում են Բժշկական ֆակուլտէտի դրասենեակում (Ղազանչեսկայա, 3)· Խնդիրները տրվում են Կուրսերի Կառավարչի անունով և ուղարկվում են ինտրած ֆակուլտէտի դրասենեակը·

I կուրսը մտնելու համար խնդիրի հետ միասին ներկայացվում են հետևեալ գօկումենտների բնագիրները. զիմնազիայի 7-րդ դաս. աւարտման վկայական, ծննդեան մետրիկ. վկայական (ամուսնացածներն համար՝ ամուսնութեան վկայական ևս), բարեյուսութեան վկայական, խնդրատուն 2 լուսանկարը, 4էս տարվայ ուսման վճարը (բժշկ. ֆակուլտ. վճարը տարեկան 200 ր., իրաւաբանակ. և պատմա-լեզուական.—125 ր.) և պօստային մարքաներ պատասխանի համար, այլապէս խնդիրները անուշադիր են թողնվում· Բարձր կուրսերը մտնելու համար՝ բացի վերոյիշեալ գօկումենտներից՝ պէտի ներկայացնել նաև վկայական, որ խնդրատուն հաշվում է եղել համապատասխան հիմնարկ. ամենատրներում·

Կուրսերում թէ տեսակաւորէն և թէ զործնականօրէն աւանդվում են (բոլոր ֆակուլտէտների ունկնդրուհիներին) լատիներէն, նոյնպէս և նոր լեզուներ՝ ֆրանսերէն, անգլիերէն և գերմաներէն·

Հրէական դատաւորութեան պատկանող անձերին Կուրսերը ընդունելութեան իրաւունք չեն տալիս·
(առ.) (Մ.231186) 685. 1—1

ԴՊՐՈՑ-ՊԱՆՍԻՕՆ ԵՒ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՊԱՐՏԷԶ
Ս. Վ. ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ-ԵՐԿԱՅՆԱԲԱԶՈՒԿԻ
(Միխայլովկի պրոսպ. № 138, սեփ. տուն)

Բացի բոլոր անհրաժեշտ առարկաներից բոլոր կրթական հաստատութիւնները մրցելու համար՝ սովորեցնում են նոր լեզուներ, ձեռագործ, նկարչութիւն, մէկտա, մարմնամարզութիւն, գծագրութիւն, երգեցողութիւն· Երեխաների ընդունելութիւնը օգոստոսի 15-ից· Պարապմունքները սկսվում են սեպտեմբերի 1-ից·
(և. հ. շ.) առ. 850 3—1

ԲԺԻՇԿ
ՄԻՔԱՅԷԼ ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ
Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս եւ մարբու հիւանդութիւնների
→ վերադարձաւ ←
և առաջվայ նման ընդունում է հիւանդների
Ընդունելութիւնը ամեն օր { 1—4 ժամը ցերեկվայ / 7—9 ժամը երեկոյեան
Միխայէլեան պր. 38 (Բէալական դպրոց. դիմաց), հեռ. 663.
(առ.) 841. 10—2

Կ. Մ. Հ. կանանց հիւանդ. կլինիկայի ասիստէնտ
ԲԺ. Ա. Մ. ՄԿՐՏՉԵԱՆ
Նախքան Կովկասեան Հանքային Ջրերից Մոսկվա մեկնելը, Թիֆլիսում կը մնայ մինչև սեպտեմբերի 6-ը· Կանանց հիւանդ. և մանկաբարձ. հիւանդների ընդունելութիւնը ամեն օր առ. ժամը 10—11-ը· Բէհբութեան փող. № 58. կանանց հիւանդանոց·
(շ.կ.ե.հ.) 821. առ. 6—3

ԴՊՐՈՑ-ՊԱՆՍԻՕՆ և ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ
Եր. Յարութիւնեանի
(Սօլօլակ. Բեբուտովսկայա, 30)
Աշակերտ-աշակերտուհիները պատրաստվում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար· Ընդունելութիւնը օգոստոսի 21-ից, ուսումը սեպտեմբերի 1-ից·
(20, 23, 25, 29 և 30) առ. 813. 5—3

ԾԱԽՎՈՒՄ Է
«ՄՇԱԿԻ» ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ
ՅՕԳՈՒՏ
ԱԴԱՆԱՅԻՆԵՐԻ
Եպիսկոպական գեղանկար և բազմագոյն լուսանկարներ· Գինն է իւրաքանչիւրի համար՝ Թիֆլիսում 60 կ., Թիֆլիսից դուրս ճանապարհածախսով՝ 70 կ.·
Դիմել դրասենեակին, Սերգիեվսկայա տ. № 5
(և. հ. կ.) առ. 770. 10—6

Դպրոց
ԿԱՏ. ԼԻՍԻՑԵԱՆԻ
Աշակերտների ընդունելութիւնը ԱՌԱՋԻՆ (աղջիկների համար երկրորդ) դասարանն և պատրաստականի բոլոր բաժանմունքները օգոստոսի 27-ից, Բեհբութեան փող. սեփ. տ. № 25.
(օգ.23,25) 775. առ. 5—5

Օգոստոսի 1-ից
ՎԼԱԴԻԿԱՎԿԱԶՈՒՄ
ԱՐՍԷՆ Վ. ԴԷՑԿԱՐԵԱՆԵԱՆՑԸ
ԲԱՑԵԼ Է
ԳՐՔԵՐԻ ԵՒ ԹՂԹԵՐԻ
Վաճառանոց:
(առ.) (օ. մ.) 659 25—16

ԹԻՖԼԻՍԻ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Երթևեկ հիւանդների համար ամեն օր, Վոկզալնայա 8, տ. Էնֆիաճեանցի տելեֆոն 695

Ն. Գ. ՖԵԴՕՐՈՎ ամեն օր, բացի չորեքշաբթի և կիրակի օրերից, 8½-ից մինչև 9½, ներքին հիւանդ.·

Վ. Դ. ԳԱՄԲԱՇԻՋԷ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 11—12 ժամը, ներքին և երեխաների·

Բ. Ա. ՊՕՊՈՎԵԱՆ երկուշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ 12—1 ժամը, Կ-Կ-ի էրի և տանցի·

Գ. Մ. ՄԱԿԱՐԵԱՆ երեքշ. և ուրբաթ օրերը 12—1 ժ., ներքին·

Ա. Ն. ԴԻՄԱՍԱՄԻՋԷ ամեն օր, 11½-ից մինչև 12½ ժ., սիֆիլիս եւ կաշուն հիւանդութիւններ·

Ն. Մ. ՄԵԼԻՔՕՎ ամեն օր, խիրուրգիական և կանացց հ., 1—2 ժամը·

Ի. Դ. ԳՕՄԱՐԵԼԻ ամեն օր, ներքին և երեխաների, 2—3 ժամը·

Բ. Ս. ՄՈՒՍԽԷԼՕՎ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 2—2½ ժ., աչքի հիւանդ.·

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Ա. Գ. ՄԻՐԶՈՅԵԱՆ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 6—7 ժ., ներքին և երեխաների·

Ն. Գ. ԶԻԶԻՆԱՁԷ ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, 6—7 ժ., ներքին և երեխաների·

Հիւանդանոցում կատարվում են միկրոսկոպական, բակտերիոլոգիական և քիմիական հետազօտութիւններ, նոյնպէս ծաղկի պատուաստում և ծծմայրերի քննութիւն· Վճարը խորհրդի համար 50 կօպէկ·
(օ. մ.) առ. 38. 100—78

ՄՕՍԿՎԱՅԻ ԹԱՂԱԿԱՆ ԳՐՈՒՄՆԵՐԸ

Գրօշնի, 22 օգոստոսի

Կովկասի Փոխարքայ կոմս Ի. Ի. Վօրոնցով-Դաշկովը երէկ, օգոստոսի 21-ին, Բօստովով անցաւ արտակարգ գնացքով· Կիսլեակովկա կայարանում կոմսին դիմաւորեց Կուբանի կօզակնեբի պատգամաւորութիւնը նակազնոյ առաման գեներալ Բօբիչի առաջնորդութեամբ·

Փոխարքային ուղեկցում են մինչև Գունիբ շտաբի կառավարիչ գեներալ-լեյտ. Բերման, հուսարական գնդի ֆլիգել-ադիւտանտ կոմս Վօրոնցով-Դաշկով, գնդապետ Լազարեան, պալատի շտաբմէյստեր Պանով, գիւանական պաշտօնեաները, գնդապետներ Տօմկէեվ ու Զանկովսկ և ուրիշ անձեր·

Օգոստոսի 22-ի առաւօտեան Բեսլան կայարանում Փոխարքային դիմաւորեց Թերեքի կօզակների նակազնոյ առաման գեն. Միխէեվը· Բէսլանում և Գրօզնայում Փոխարքային ներկայացան տեղական ազգաբնակութեան ներկայացուցիչները· («Кв.»)

Գրօզնի, 22 օգոստոսի

Հրաշալի եղանակ է· Բերդը զարդարված է դրօշակներով· Վերջանում են Փոխարքայի ընդունելութեան վերջին պատրաստութիւնները, ժողովվում են զօրքերի վերջին խմբերը· Վետերաններն արդէն եկել են· զօրքերի և ազգաբնակութեան տրամադրութիւնը ուռնական է· (Հ. Գ.)

Գունիբ, 23 օգոստոսի

Վերջին օրերս եկան նիժեգօրոդցիների, հեծեալ դաղստանական գնդի, Թիֆլիսի և Մինգրելիայի զրենադերական, տասերորդ հետևակ զօրաբանակի բոլոր գնդերի, կովկասեան գրենադերական և հեծելազօրների պատգամաւորութիւնները· Բոլոր զօրքերի հրամանատարն է 21-րդ հետևակ զօրաբանակի կառավարիչ գ.-լ. Եսիպնսկին· (Հ. Գ.)

Գունիբ, 23 օգոստոսի

Եկող զօրքերը շրջապատեցին նահանգական հրապարակը և գրաւեցին շտաբ անելու դիրք· Պաշարումը սկսվեց· Ամեն մինը գրաւել է իր պատմական տեղը· Շամիլի զօրքերը ներկայացնում են կէս հարիւրեակ կօզակներ չորս բերդային զօրամասերով· Թնդանօթները քաշել է Շիրվանի զօրամասը Կարակօյսուի կիրճից· Կէչերի բարձունքները, որոնք ընկած են Գունիբի վրա· Զօրքերը պատրաստվում են յարձակվելու օգոստոսի 24-ի առաւօտեան· (Հ. Գ.)

Թիֆլիսի քաղաքագլուխ իշխ. Վ. Ն. Զերբէզովը քաղաքային դումայի ձայնաւորներին հրաւէր է ուղարկել այն ծրագրի հետ միասին, որ վերաբերում է Արևելեան Կովկասի գրաւման 50-ամեայ յօբելեանի տօնախմբութիւններին·

Թիֆլիսի նահանգի ազնուականական ժողովը Արևելեան Կովկասի գրաւման 50-ամեայ յօբելեանի առիթով ինվալիդներին օգնող զինուորական ընկերակցութեան վարչութեան տրամադրութեան տակ է դրել 500 ր. օգոստ. 25-ին ժողովրդական զբօսանք կազմակերպելու համար·

Արևելեան Կովկասի նուաճման և առման 50-ամեայ յօբելեանի առիթով Թիֆլիսում հանդէսները սկսվեցին երէկվանից· Երէկ երեկոյեան զինուորական մայր տաճարում կատարվեց հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կովկասեան պատերազմում ընկած զինուորականների յիշատակին, իսկ Թիֆլիսի կրուժօկում գեն. Պոտոմն կարդաց զեկուցում Արևելեան Կովկասի նուաճման մասին· Այսօր, ժամը 12-ին, նոյն տաճարում կը կատարվի հանդիսաւոր մաղթանք և տեղի կունենայ զօրահանդէս, որոնց ներկայ կը լինեն ոչ միայն պաշտօնական անձինք, այլև հասարակական հաստատութիւնների և համքեարների ներկայացուցիչները, կրթական հաստատութիւնների սանները, դումայի իրաւասուները, ապա քաղաքի զանազան կէտերում կը կազմակերպվեն ժողովրդական զբօսանքներ, որոնց արդիւնքը կը յատկացվի ինվալիդների փոնդի օգտին· Քաղաքային վարչութիւնը զինուորական տաճարի հրապարակում ճաշ կը տայ ինվալիդներին և երեկոյեան Զուբալովի ժողովրդական տան մէջ կը տայ վճարովի ներկայացումն յօգուտ ինվալիդների փոնդի· Նոյն նպատակով արքունական թատրոնում ևս այսօր երեկոյեան կը լինի հանդիսաւոր ներկայացումն·

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մոսկվա, 23 օգոստոսի

Քաղաքապետը Կայսերական Տան մինիստրից ստացաւ հետևեալ հեռագիրը·

«Թագաւոր Կայսրը և Թագուհի Կայսրուհի Ալէքսանդրա Ֆէօդորօվնան, տեղեկանալով այն պատրաստութիւնների մասին, որ կատարվում են Մոսկվայում Նոցին Մեծութիւնների ընկալման համար, ինձ բարեհաճեցին հրամայել յանձնել ձեզ՝ հաղորդել Մոսկվայի բնակիչներին նրանց անզգալ շնորհակալութիւնը սրտագին ընդունելութիւնն ցոյց տալու մասին· Թագուհի Կայսրուհու մի փոքր տկարութիւնի պատճառով Նոցին Մեծութիւնները Ղրիմ գնալու ժամանակ անկարող պիտի լինեն այցելել Մոսկվա, սակայն վերադարձին կը մնանեն»· (Հ. Գ.)

Վարշավա, 23 օգոստոսի

Քարհատ-կապալառուները համաձայնեցին վերջ դնել թիւրիմացութիւններին միջնորդ դատարանով· Երկէկ համարեա ամենուրեք աշխատանքները վերսկսվեցին· (Հ. Գ.)

Կիէվ, 22 օգոստոսի

Նաւամատոյցում հրդեհը, որ տևեց ամբողջ գիշերը, ոչնչացրեց մի շարք փայտի պահեստներ· Այրվեց մօտ 500 փայտի պահեստներ· Կրակը հանգցնելու համար սաժէն փայտ· Կրակը հանգցնելուն՝ բացի հրդեհաշէջներից՝ մասնակցում էին նաև շրջնաւորները· (Հ. Գ.)

Կաթանիա, 22 օգոստոսի

Սկօրդիից հաղորդում են, որ ուրբաթն այնտեղ մեծ աւերածութիւններ է արել, խորտակվել են մօտ 100 աղքատ ընտանիքների տնակները· Փլատակների տակից հանել են չորս սպանված, տասն ծանր և մօտ քառասուն թեթև վիրաւորվածների· (Հ. Գ.)

Հաագա, 22 օգոստոսի

Գաղթային մինիստրութեան՝ Նիդերլանդական Հնդկաստանից ստացած տեղեկութիւնների համաձայն, հեղեղը Եավա կղզու վրա՝ Լէմանջագում օգոստոսի 17-ի գիշերը ահագին ջրաս է պատճառել· Զոհվել են մօտ 500 մարդ, կործանված են շատ տներ, ջուրը տարել է մի քանի կամուրջներ, փչացել է բերքը, բազմաթիւ անասուն և կենդանիներ, բոլորովին քարուքանդ է եղել Լեմանջագ-Պազիրեան երկաթուղագիծը· (Հ. Գ.)

Մէկսիկա, 22 օգոստոսի

Մօրելից հեռագրում են, որ երէկ տեղի ունեցած սոսկալի հեղեղից և ափերից դուրս եկած գետերից Զամօրի շրջանի մեծ մասը խորոշ ջրասներ է կրել, մեծ տարածութեան վրա երկաթուղագիծը ջրի մէջ է· (Հ. Գ.)

Արիստիանիա, 22 օգոստոսի

Սոցիալ-դեմոկրատների կուսակցութիւնը առաջարկութիւն արաւ Նոբէլի խաղաղութեան մրցանակը յատկացնել այս տարի Լեվ Նիկ. Տոլստոյին։ («Б.»)

—

Ստոկհոլմ, 22 օգոստոսի

Այսօր մի շարք արդիւնաբերական ձեռնարկութիւնների մէջ բանւորները աշխատանքները վերսկսեցին։ Տպարանական միութեան կոմիտէը իր անդամներին առ այժմ արգիլեց աշխատանքի կոչել։ (Հ. Գ.)

—

Բուդապէշտ, 22 օգոստոսի

Միջազգային բժշկական կոնգրէսը փակվեց։ (Հ. Գ.)

—

Պետերբուրգ, 21 օգոստոսի

Անգլիական կառավարութիւնը, ինչպէս խօսում են այստեղի դիպլոմատիական շրջաններում, մտադիր է առաջարկել Թիւրքիային իբրև վարձատրութիւն, հրաժարվելու Կրետէի վերաբերութեամբ սուվերէն իրաւունքներից, վերադարձնել նրան Կիպրոս կղզին, իսկ Կիպրոսի փոխարէն Անգլիան ցանկանում է ստանալ Սուդայի ծովածոցը Կրետէ կղզու վրա։

Ռուսաց կառավարութիւնը, լուրերի համաձայն, այդ կոմբինացիայի նկատմամբ իր համաձայնութիւնը հիմնաւորում է նեղուցների բացմամբ ռուսական նաւատորմի համար։ («Б.»)

—

Պետերբուրգից հաղորդում են, որ Պետական Խորհրդի անդամների մեծամասնութիւնը տրամադիր է փոխել Պետական Դումայի կողմից ընդունված օրէնքները դաւանութիւնների մասին։ Ինչպէս յայտնի է, Պետական Դուման որոշել էր ազատ թողնել մի դաւանութիւնից միւսը անցնելը։

—

«Рус. Слово» թերթը հաղորդում է, որ Կովկասի Փոխարքայի տեղական գեներալ Շատիլովը շուտով պէտք է թողնէ իր պաշտօնը։

—

Ինչպէս յայտնի է, վերջերս խիզախ ճանապարհորդ Կուկը ուղևորութիւն կատարեց դէպի Հիւսիսային Բևեռը և հասաւ այնտեղ։ Ահա Կուկի՝ բևեռի մասին խած հեռագրից մի քանի կտորներ. «Սառը քամին սաստիկ տանջեց մեզ. ստիպված էինք խրճիթներ շինել ձիւնից և վերակրվել ապուխտ մսով։ Մարտի 30-ին անհետացան ցամաքի վերջին նշանները։ Մենք սկսեցինք դանդաղօրէն առաջանալ ծովի և սառուցների միջով։ 1908 թ. ապրիլի 21-ին ես հասայ երկրի անսահման ձիւնային հարթութեան։ Երկօրեայ դիտողութիւններից յետոյ մենք յետ եկանք։ Ճանապարհորդութիւնը լի էր սոսկալի դժուարութիւններով և տանջանքներով»։

—

Կիէվ, 16 օգոստոսի

Իզվոլսքիին տեղական աջակողմեան կազմակերպութիւնների կողմից ուղարկեց մի ամենահպատակ հեռագիր, որի մէջ, յիշելով Կ. Պոլսում շուտով տեղի ունենալիք տեսակցութեան լուրերը, մատնանշում է այն սխալ և վտանգաւոր ճանապարհը, որով վերջին ժամանակներս ընթացաւ ռուսաց քաղաքականութիւնը։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԴԷՊԻ ԳՈՒՆԻԲ

II *)

Դաղստանում ճանապարհորդողն իրան զգում է, որ իբր թէ նա մտել է մի խոշոր թանգարանի մէջ։

Այո, դա ազգութիւնների, լեզուների, կուլտուրաների մի հազուադիւտ թանգարան է, կենդանի թանգարան։

Գիւղը, ուր իջել էի, ծանօթացնում էր ինձ Դաղստանի ազգութիւններից մէկի՝ ղումուխների հետ։

Պէտք է նկատեմ, որ Թէմիրխանշուրայի շրջանում երկու գիւղ կայ Զենգուտայ անունով՝ վերին և ներքին։ Առաջինի բնակիչները պատկանում են աւար, իսկ երկրորդինը՝ ղումուխ ազգութեան։

Ես իջևանել էի Ներքին Զենգուտայում։

Դա մի մեծ գիւղ է, որի մէջ կայ 5000 շնչից աւելի ազգաբնակութիւն, բաղկացած ղումուխներից։

Ես հրաւիրեցի գիւղի ներկայացուցիչներին կայարանի սենեակը հարցուփորձեր անելու՝ ինձ հետաքրքրող խնդիրների մասին։

Իսկ մինչև նրանց հաւաքվելը շրջագայեցի գիւղում և այցելեցի խանի պալատը։

— Խանը գոյութիւն ունէր մինչև 1866 թիւը,—բացատրեցին ինձ գիւղացիները։—Տունը ծախվեց և նրան գնեց մի հայ։ Յետոյ խանի ժառանգները խնդրեցին վերադարձնել տունը, իբրև տոհմական մի սեփականութիւն։ Հայը վերադարձրեց։

Գիւղի ներկայացուցիչները պատկառելի և փորձառու մարդիկ էին և իմ տուած հարցերին տալիս էին մտածած ու կշռած պատասխաններ։

Նրանք բացատրեցին իրանց կենցաղի առանձնայատկութիւնները։

Զենգուտայցիները գլխաւորապէս պարապում են երկրագործութեամբ, յետոյ անասնապահութեամբ։ Գիւղացիների մի մասը գնում է կողմնակի աշխատանքի։

— Դժուարացել է ապրուստը, ժողովուրդը բազմացել է, իսկ գիւղի միջոցները պակաս են։ Երիտասարդներից շատերը սկսել են գնալ պանդխտութեան։

Խօսակիցներիս մի մասը գեղեցիկ կերպով խօսում էր ռուսերէն։ Նրանց մէջ կային մարդիկ, որոնք եղել էին Ռուսաստանում իբրև աշխատակիցներ այն խլրտումների առիթով, որոնք տեղի էին ունեցել Դաղստանում ռուս-թիւրքական պատերազմի ժամանակ։

Միւսները խօսում էին ղումուխի լեզուս։

Այդ լեզուն պատկանում է թիւրք-թաթարական ճիւղին և թէև փոքր ինչ դժուարութեամբ, բայց հասկանալի է Ազրբէյջանի թուրքերէն լեզու գիտեցողի համար։ Օրինակ՝ լեզու բառը ղումուխերէն «թիլ» է, աչքը—«գօզ», բերանը—«աղզու», սարը—«թաղ». բայց կան և այսպիսի բառեր՝ ճակատ—«մանդալայ», երեխայ—«գիչչիեաշ» (քիչիք-եաշ?), ոչխար—«իչկի» և այլն։

Խօսելով իրանց երկրագործութեան մասին՝ Զենգուտայցիները բացատրեցին, որ նրանք առատ կերպով պարարտացնում են հողը, ածելով մի դեսեատին վրա 800—1000 պուդ պարարտ և յե[illegible]ում են երկու տարի միմեանց վրա սերմ[illegible]ը, յետոյ մի տարի ցորեն, մի տարի գարի և նորից կրկնում են նոյնը։

Զրոյցի ժամանակ յանկարծ խօսակիցներս ներողութիւն խնդրեցին, որ պէտք է մի քանի րօպէով ընդհատէին խօսակցութիւնը և ազոթք անէին, որովհետև արևը մայր է մտնում։

Ես ներկայ եղայ օտարոտի մի ծէսի։ Նրանք հանեցին իրանց վարտիկները և յետոյ կատարեցին իրանց նամազը, որը երկար չը տևեց։ Նորից հագան իրանց վարտիկները, և մենք շարունակեցինք մեր զրոյցը։

Դաղստանցիները և նրանց թւում Զենգուտայցիները վերին աստիճան դիւրազգաց են դէպի կրօնական ծիսակատարութիւնները և պարտաւորութիւնները։

Նրանց թէ հին և թէ նոր ղեկավարները վառ են պահում կրօնական զգացմունքը։ Եւ հանգուցեալ Շամիլը նոյնպէս կրօնական մի հեղինակութիւն է եղել նրանց համար, ինչպէս և նրա նախորդը։

Դաղստանցիները պատմում են, թէ ինչպէս արաբական քարոզիչները մուտք են գործել լեռները և մահմեդական դարձրել կռապաշտ և մասամբ քրիստոնեայ ազգերը։

Զրոյցը վերջանալուց յետոյ ես նորից շրջագայեցի գիւղում և շարունակեցի հարց ու փորձերս։

Ինձ զարմացրեց և միջի այլոց այն, որ ես հանդիպեցի մի քանի հարբած մարդու։

— Մթթէ սրանք գործ են ածում խմիչք,—հարցրի ես։

— Այո, խմում են օղի,—պատասխանեցին ինձ։

— Մի կողմից կրօնական խստապահանջութիւն, իսկ միւս կողմից արբեցողութիւն՝ այդ ինչպէս հաշտեցնել։

— Նրանք գինի չեն խմում, այլ օղի,—բացատրեցին ինձ։—Նրանք խաղողի հիւթ չեն վերցնում, այլ հացի։

— Բայց դա ինքնախաբէութիւն է։

— Կեանքն այդպէս է լուծել խմելու խնդիրն այս երկում. մօլլաները աշխատում են աւելի զգաստ և ժուժկալ լինել. բայց իրականութիւնն աւելի զօրեղ է, քան նրանց ժուժկալութեան երդումը։ Եւ մենք երբեմն նրանց էլ տեսնում ենք օղիի համը տեսածների շարքում։

Առաւօտը վաղը թողի Զենգուտայը։

Գիւղն արդէն գործի և շարժման մէջ էր։

Շատ տեղ կասում էին կալը։ Այստեղ ընդունված է կասելու այն եղանակը, որ յատուկ է Անդրկովկասի շատ մասերին։ Եզները քարշ են տալիս կամերը, որոնց վրա նստած կամ կանգնած են լինում մանուկներ կամ կանայք։

Տպաւորիչ էր մի գեղեցկուհի, որ կանգնած կամի վրա հպարտ և համարձակ հայեացքով քշում էր եզները։ Նա յիշեցնում էր կլասիքական պատկերներից մէկը։

Նրա գեղեցկութեանը զուգընթաց էր և թարմ, արևից չը թխացած մի դէմք, որը շատ հազուադիւտ էր տեսնել ամառվայ այս օրերին Դաղստանում, ուր կինը այրված և կիզված է լինում մինչև տգեղութիւնը։

Զենգուտայից ճանապարհը սկսում է դէպի վեր բարձրանալ։

Ամայի և աղտոտ անապատների շրջանից սկսում ենք փոխադրվել դէպի այնպիսի շրջաններ, ուր հողը և բոյսը աղի պակասութիւն ունեն, և գիւղացին պարտաւոր է զգում տնային անասուններին տալ որոշ քանակութեամբ աղ կերակրի հետ միասին։

Մենք հանդիպում էինք արտերում նոր բոյսերի, որոնք յատուկ չեն Անդրկովկասի սովորական արտերին. այդպէս էին խըռփուկի արտերը, որոնց մօտով անցնում էր մեր կառքը։

— Մթթէ այստեղ խոփուկ ցանում են կանոնաւոր կերպով,—հետաքրքրվեցի ես։

— Այո, նա յայտնի է այստեղ «նեխա» անունով, շատ չէ բարձրանում, բայց տալիս է մէկին 5—6, երբեմն մինչև 10 հատիկ։

Բարձրանում էինք անվերջ պտոյտներով, սանդուղքաձև կեռմաններով դէպի Կիզիլլարի կառարը։

Հորիզօնը աւելի ու աւելի ընդարձակվում էր և լեռների նորանոր շարքեր բացում մեր առաջ։

Օսմանեան հանրային շինութեան մինիստր հայազգի Գաբրիել Նորատունկեանի հրաժարականի առիթով «Новое Время» թերթին հեռագրում են Կ. Պոլսից։

«Նորատունկեանը ստիպված էր հրաժարական տալ Երիտասարդ-Թիւրքերի կոմիտեի պնդմամբ։ Հրաժարականի պատճառն այն է, որ մինիստրը էլեքտրական կոնցէսսիայի ընտրման գործում նախամեծարութիւնը տուել էր գերմանացի մրցակիցներին ընդդէմ ֆրանսիացի և անգլիացի մրցակիցների»։

Մի այլ տեղեկութիւն յայտնում է, որ ներքին գործերի մինիստր Թալաթ բէյ և ֆինանսների մինիստր Զաւիդ բէյ յայտնել են, որ եթէ Նորատունկեանը մնայ, նրանք կը հեռանան։

ՕԴԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ֆրիդրիխսհաֆէն, 22 օգոստոսի

Կոմս Ցէպպէլինի հրաւէրով եկան բէյլիստագի, գաշնակցական խորհրդի անդամներից շատերը և մինիստրները։ Նրանց ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ մի թռիչք լճի վրայով։ Հիւրերից ոմանք մասնակցեցին թռիչքին։ Օդապարիկը կառավարում էր ինքը Ցէպպէլինը։ (Հ. Գ.)

—

Բերլին, 22 օգոստոսի

Օրվի Բայսը այսօր թռիչք կատարեց, որ տևեց 19 րօպէ։ Նա անցաւ 20 կիլոմետր տարածութիւն մի ժամում. թռիչքը կատարելով 60 վերստ՝ բարձրացաւ վեր 8—25 մետր։ Բարձրանալու ժամանակ ներկայ էին գեներալ-շտաբի կառավարիչը և ամերիկեան դեսպանը։ Ահագին ամբոխը բուռն օվացիա արաւ։ (Հ. Գ.)

ԴԷՊԲԵՐԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆՈՒՄ

Բերլին, 28 օգոստոսի (Ն. տ.)

Տեղումս ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, դրութիւնը Աթէնքում աւելի և աւելի լքնանում է։

Թշնամութիւնը դէպի գահաժառանգը սաստկանում է։

Այս օրերս մի անգամ հրացանից կրակեցին գահաժառանգի ապրած շինութեան վրա։ Գնդակն անցաւ ապակու միջով և խրվեց պատի մէջ։

Զը նայած ամեն տեսակ հերքումներին, թագաւորի՝ գահից հրաժարվելու վճիռը համարում են անխոտորելի, որովհետև նա հնարաւոր չէ գտնում համաձայնվել այն պահանջներին, որ անում են օֆիցէրները և ժողովուրդը, այսինքն զօրքի կազմից հեռացնել թագաւորական տան անդամներին։

Կրէտական հարցի այժմեան դրութիւնը ամրապնդում է թագաւորի մտադրութիւնը։ («Рѣчь»)

—

Վիեննա.—Գէորգ թագաւորի՝ գահից հրաժարվելու լուրերը վստահութեան արժանի են համարվում։ Գահից հրաժարվելու պատճառները համարվում են՝ կրէտական հարցի անպտուղ լուծումն և յուզմունքները օֆիցէրական շրջանում։

Բերլինի լրագիրներին Աթէնքից հեռագրում են, որ յունաց թագաւորը լուրջ կերպով մտածում է գահից հրաժարվել՝ արտաքին քաղաքականութեան անպտղութիւնների և մասնաւորապէս կրէտական հարցի պատճառով։ Թագաւորն առաջ ի նկատի ունէր հրաժարվել յօգուտ թագաժառանգի, սակայն օֆիցէրների ակներև զայրոյթը թագաժառանգի դէմ և նրանց պահանջը՝ պրինցներին հեռացնելու զօրքից՝ դրդում է թագաւորին փոխել իր ծրագիրը և հեռանալ Յունաստանից իր ամբողջ ընտանիքով։ («Р. В.»)

—

Աթէնքից ստացվող հեռագիրների վրա ցէնզուրա նշանակելու պատճառով այնտեղից եկած լուրերը շատ անբովանդակ են։ Շաբաթ առաւօտեան գնդապետ Զօրբասի ղեկավարութեամբ մօտ 3000 զինուորականների միտինգ կայացաւ։ Օֆիցէրները յայտնեցին Աթէնքի բուրգօմիստր Մէրկուրիսին իրանց պահանջները, որոնց մէջ առաջին տեղն են բռնում՝ զօրքի վերակազմութիւնը օտարազգի հրահանգիչների ղեկավարութեամբ և պրինցների հեռացումը զօրքից։ Մի քանի ժամից յետոյ բուրգօմիստրը վերադարձաւ քանակ և հաղորդեց ապստամբ զօրքերին Բալլիի հրաժարականի և Մավրոմիխալիսի մինիստրութեան կազմակերպութեան, նոյնպէս և ապստամբներին ներում շնորհելու մասին։ Հասարակական կարգը ոչ մի տեղ չը խախտվեց։ Անիստիայի շնորհիւ զինուորական ապստամբութիւնը վերջացած է համարվում։ Այլ ևս չեն պահանջում, որ թագաւորը գահից հրաժարվի։ Աթէնքը լաւատես տրամադրութիւն ունի։ Պատգամաւորների ժողովը կը գումարվի սեպտեմբերի 13-ին։ Ասում են, որ Մավրոմիխալիսի նոր կաբինէտում զինուորական մինիստր կը լինի զինուորական շարժման պարագլուխ Զօրբաս։ «Berl. Tageblatt» այն կարծիքն է յայտնում, որ նոր կուրսը Յունաստանում անհաստատ է, որ դրութեան տերերը զինուորականներն են համարվում, որ արքայական ընտանիքը անժողովրդական է և որ հեռու չէ եւրօպական միջամտութեան օրը լուրջ բարդութիւնների դէպքում երկրի ներսում։ («Р. В.»)

ՊՕԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 10 օգոստոս

Հելլէններու և հելլէն ապրանքներու դէմ սկսուած բոյկոտը տարօրինակ մանրամասնութիւններով կը շեշտուի։ Թիւրք վաճառական մը Այվալըկէն, ուր շփոթի առաջին դէպքերը տեղի ունեցան, ինչպէս գրած եմ վաղուց, 70 մնտուկ ձիթաւուղ կը բռնէ հելլէն շոգենաւի մը, որ կը հասնի Պոլիս։ Նաւավարներն ու բեռնակիրները, իրենց հրատարակած բոյկոտի համեմատ, յանձն չեն առներ ապրանքները ցամաք հանել։ Վաճառականը շտա կը թախանձէ իր թիւրք և քիւրդ կրօնակիցներուն։ Ասոնք, նկատի առնելով վաճառականի նեւթական դրութիւնը, կարող են հանգանակութիւնով փոխարինութիւն ընել այդ մարդուն և այդ ձևով բոյկոտին չդրժել։

Միւս կողմէ, հելլէնները ամեն միջոց կը փորձեն կիրքերը, թիւրքերու միաքը վառ և արթուն պահելու. ձերբակալութեանց մէջ յայտնուած խոստովանութիւններ, հրացանի, գնդակի գիւտեր, ու, վերջին անգամ, Սէլանիկի ծոցին մէջ թիւրքական թորփիլները ոչնչացնելու յանդուգն փորձ մը՝ նոր գրգիռներ կելլան ամբոխին մէջ, երկու ժողովուրդները դէմ դիմաց կանգուն պահելու։

Յունական շարժումները, ցարդ երևան տեղից սկսվում էր զառիվայր դէպի միւս կողմը, մի մեծադեայ տախտակի վրա գրված էր Կիզիլլարի կառարի անունը և ճանապարհի շինութեան տարին՝ 1861 թ.։

Մի երկու տեղ պատահեցի գիւղացիների, որոնք այրում էին հողը։

— Դա ի՞նչ է,—հարցրի ես կառապանից։

— Այրում են հողը և դրանով պարարտացնում արտերը։

— Ինչպէ՞ս։

— Վերցնում են բոյսերով առատ հողը կամ ճումբը, կարատում են նրան մեծ աղիսների ձևով, յետոյ նրանց դարսում են միմեանց կողքի, մէջը գետեղում փայտ և աթար և վառում խարոյկը։ Ճումբերը այրվելուց յետոյ հայթայթում են պարարտացման գեղեցիկ նիւթ։

Այնուհետև, Դաղստանի շատ կողմերում տեսայ պարարտանիւթի պատրաստութեան եղանակի գործադրութիւնը։

— Տեսնում է՞ք այս բարձր սարը,—յայտնում էր կառապանը.—սա առատ է ջրով և հարուստ է բուսականութեամբ։ Այստեղ խոտ շատ կայ, և անասունները այստեղ լաւ կթվում են ու լաւ գիրանում։ Ստորին մասերի հողերը վաճառվում են Թեմիրխանշուրայում իբրև պարարտացնելու նիւթ։

Լեռնային շրջանի գիւղերից մէկն է Ուրմա գիւղը, ուր ես իջայ ձիերը փոխելու և նոր տեղեկութիւններ ժողովելու համար։

Ուրմայի տնտեսութիւնը տարբերվում է Զենգուտայինից։

Այստեղ աշնանացանը լաւ չէ հանում և ցանքերը համարեա բացառապէս գարնանային են։

— Մենք ցանում ենք երկու տեսակ գարի՝ սև և սպիտակ, յետոյ ցորեն, մի փոքր էլ կորեկ,—բացատրեցին գիւղացիները։

Ինձ տուին տեսնելու սև գարին։ Նա երկար չը տևեց։ Նորից հագան իրանց վարտիկները, և մենք շարունակեցինք մեր զրոյցը։

Դաղստանցիները և նրանց թւում Զենգուտայցիները վերին աստիճան դիւրազգաց են դէպի կրօնական ծիսակատարութիւնները և պարտաւորութիւնները։

Նրանց թէ հին և թէ նոր ղեկավարները վառ են պահում կրօնական զգացմունքը։ Եւ հանգուցեալ Շամիլը նոյնպէս կրօնական մի հեղինակութիւն է եղել նրանց համար, ինչպէս և նրա նախորդը։

Դաղստանցիները պատմում են, թէ ինչպէս արաբական քարոզիչները մուտք են գործել լեռները և մահմեդական դարձրել կռապաշտ և մասամբ քրիստոնեայ ազգերը։

Զրոյցը վերջանալուց յետոյ ես նորից շրջագայեցի գիւղում և շարունակեցի հարց ու փորձերս։

Ինձ զարմացրեց և միջի այլոց այն, որ ես հանդիպեցի մի քանի հարբած մարդու։

— Մթթէ սրանք գործ են ածում խմիչք,—հարցրի ես։

— Այո, խմում են օղի,—պատասխանեցին ինձ։

— Մի կողմից կրօնական խստապահանջութիւն, իսկ միւս կողմից արբեցողութիւն՝ այդ ինչպէս հաշտեցնել։

— Նրանք գինի չեն խմում, այլ օղի,—բացատրեցին ինձ։—Նրանք խաղողի հիւթ չեն վերցնում, այլ հացի։

— Բայց դա ինքնախաբէութիւն է։

— Կեանքն այդպէս է լուծել խմելու խնդիրն այս երկում. մօլլաները աշխատում են աւելի զգաստ և ժուժկալ լինել. բայց իրականութիւնն աւելի զօրեղ է, քան նրանց ժուժկալութեան երդումը։ Եւ մենք երբեմն նրանց էլ տեսնում ենք օղիի համը տեսածների շարքում։

Առաւօտը վաղը թողի Զենգուտայը։

Գիւղն արդէն գործի և շարժման մէջ էր։

եկած agitateur-ով, սա համոզումները բերին, որ եթէ պատերազմի խանձը բռնկուի, ինչ որ բոլորովին անհաւանական է, տեղ-տեղ ներքին շփոթներ կրնան տեղի ունենալ. և այն ատեն պիտի փորձուի Թիւրքիոյ յոյներուն արիութիւնն և հայրենասիրութիւնը. մայր հայրենիքը, Աթէնք, անուղղակի կերպով, հրաւէր պիտի կարդայ օգնել հելլէնական դատին. տնտեսական շահերը և օսմանցիութիւնը պիտի ստիպեն զիրենք աւելի լուրջ ըլլալ և չտարուիլ աթենական հովերէ, որոնք կրնան շատ վտանգաւոր դիրքի մէջ դնել ամբողջ Թիւրքաբնակ յոյները։ Այնուամենայնիւ, շատ դիւրին է ըմբռնել, թէ մեր յոյները, յաւէտ սիրելով Աթէնքն ու հելլէնականութիւնը, եթէ արտաքուստ կարենան օսմանցիութիւն կեղծել, ներքնապէս երբէք անտարբեր չպիտի դտնուին դէպի կրետէն ու կրետացիները. ոմ կարգիլէ զիրենք ընել գաղտնապէս, ինչ որ ներելի չէ ընել յայտնաբար։ Շահէն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Այսօր տօնվում է ամբողջ Անդրկովկասում Արեւելեան Կովկասի գրաման 50-ամեայ յօբելեանը։ Թիֆլիսում այսօր արքունական Թատրոնում կը լինի ներկայացում 5 լեզուներով։ (Երեկ. ժամը 8-ին)։ Ցերեկ. ժամը 2-ից մեծ զբօսանք։ Ցիրկում ներկայացում զինուորների մասնակցութեամբ. ցոյց կը տրվեն նաև զինուորական պատկերներ «Մուզա» սինեմատոգրաֆում։ Ամբողջ հասոյթը յատկացվում է ինվալիդներին օգնող ընկերութեանը։

— Լոյս օգոստ. 24-ի գիշերը Թիֆլիս ժամանեց կոմսուհի Ելենա Վօրոնցով-Դաշկովան։

— Երէկ, օգոստ. 24-ին, Անիից Թիֆլիս ժամանեց պրոֆ. Մարը։ Նա վերջացրել է այս տարվայ իր գործունէութիւնը Անիի շրջանում։ Պրոֆէսօրը Թիֆլիսում կը մնայ երկու օր և կը զբաղվի մի քանի մասնագիտական ուսումնասիրութիւններով և խորհրդակցութիւններով։

— Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը առաջիկայ ուսումնական տարվայ համար անկախ թողնելով տեսչի ընտրութեան հարցը՝ որոշել է տեսչական պաշտօնավարութիւնը ժամանակաւորապէս յանձնել հոգաբարձութեան անդամ Ց. Խունունցին։

— Մենք արդէն հաղորդեցինք, որ բժշկապետ Ալ. Բուդուղեանը արձակվել է բանտարկութիւնից։ Այդ առիթով ստացանք հետեւեալ հեռագիրը Նոր-Նախիջեւանից, Ա. Բէյլեանից. «Երէկ արձակվեց բանտից 10,000 բուբլու գրաւականով բժշկական գիտելիքների ժողովրդականացնող դոկտոր Բուդուղեանը Նա առողջ է, և կայտառ»։

— Այս սեպտ. 1-ից Թիֆլիսում լոյս կը տեսնէ շաբաթական «Новости Закавказія» օրաթերթը Գոտուայի խմբագրութեամբ։ Աշխատակցում են ի միջի այլոց Գվազավա, Թումանով, Կիպշիձէ և այլք։

— Կիրակի, օգոստոսի 30-ին, Մուրացանի մահվան տարելիցին, Ալեքսանդրում, գերեզմանի վրա կատարվելու է հոգեհանգիստ։ Հոգեհանգստի սկիզբն է առաւօտեան 11 ժամին։

— Երէկ ցերեկով փողոցում կալանաւորեցին Ներսիսեան դպրոցի ուսուցիչ Արտաշէս Արեղեանին։

— Վրաց էկզարխութեան ժամանակաւոր կառավարիչը պաշտօնազրկել է Գօրու գաւառի Կվիշխեթի ծխի քահ. Լօրիային՝ գիւղացիների մէջ պրօպագանդա մղելուն համար, թէ չը պէտք է սահմանված տուրքերը տալ կալուածատէրերին։

— Երկրագործութեան դեպարտամենտի կողմից Բօլգարիա և Տիրոլ ուղարկված գիւղատնտես Գէյդուկը վերադարձել է Կովկաս, բերելով իր հետ Կազանլիկի վարդի ոստեր՝ սև-ծովեան շրջանում տնկելու համար։

— Թիֆլիսից 20 վերստ հեռաւորութեան վրա կազմակերպվում է գիւղատնտեսական նոր գաղթավայր՝ «Լարօրիա» անունով, որը զբաղվելու է գիւղատնտեսութեան դաշնաղան ճիւղերի կատարելագործութեամբ, որոնք են անասնապահութիւն, թռչնապահութիւն, մեղուաբուծութիւն, շերամապահութիւն և հողագործութիւն։ Ցանկացողները կարող են դիմել Կաթոլիչէսկայա փող. տ. № 21, բն. № 4։

— Սրանից մի քանի ժամանակ առաջ տօնվեց Թիֆլիսի 1-ին Վերայի քաղաքային դպրոցի դասատու տ. Շեստակօվայի մանկավարժական գործունէութեան 25-ամեակը։ Այդ առիթով Թիֆլիսի նախկին քաղաքագլուխ Մատինեանը ուղարկել է 600 ր. օբլիգացիաներ, որոնց տոկոսիքը տիկին Շեստակօվան յատկացրել է նոյն դպրոցի չքաւոր վարժուհիներին նպաստ տալու։

— Ղազոբանի գիւղից (Ղազախի գ.) մեզ գրում են, որ այդտեղ այս ամառ երեւացել են գայլերի վոհմակներ, որոնք վնասեցին գիւղացիների անասուններին։ Վերջերս սկսեց սաստիկ անձրեւել. եթէ անձրեւները շարունակվեն, գիւղացիների բերքը լաւ չի լինի։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

— Օգոստ. 22-ին, երեկ. ժամը 8-ին Սաղօվայա և Միքայէլեան փողոցների անկիւնում զինուորա-բժշկական ակադեմիայի ուսանող Բութայիսի նահ. բնակիչ Դաւիդ Լօմինաձէն և Մոսկվայի համալսարանի ուսանող՝ Թիֆլիսեցի Տիգրան Անիէվը հարբած լինելով վերաւորեցին «Ապօլլօ» պրօժեկտօրի տիրոջը՝ Ֆէրդ. Դեգէշէին խօսքով և գործքով, որի պատճառով բարձրացաւ աղմուկ և աղաղակ, որի ձայնին վրա հասաւ թաղական վերակացու Ֆատալիբէգովը, որին նոյնպէս վերաւորեցին գործքով և խօսքերով։ Երկու ուսանողներին էլ ձերբակալեցին. Լօմինաձէին տարան կօմենդանտական վարչութիւնը, իսկ Անիէվին՝ 10-րդ քաղաքամասը, մինչև ուշքի գալը։

— Օգ. 23-ին, առ. ժամը 5-ին, բանտարկեալներ Իօսիֆ Սուլխանովը (Խիշօ) և Ալէքսանդր Կացիաշվիլին (Զբօխա) խուզարկու բաժնից նահանգական բանտը տարվելու ժամանակ Վօրոնցօվսկայա փողոցում Տօլլէի գործարանի մօտ գիմեցին փախուստի նրանց ուղեկցող պահակախմբի ձեռքից, բայց վերջինս սպանեց նրանց։ Ցիշեալ բանտարկեալների փախչելու բօպէին, երեւի պահակախմբի ուշադրութիւնը այլ կողմ դարձնելու նպատակով, Տօլլէի գործարանի կողմից արձակվեց մի ատրճանակ։ Տեղում խուզարկութիւն կատարելով գործարանի ցանկապատի մօտերը գտնվեց «Բուլդօկ» սիստեմի ատրճանակ։ Կրակողին բռնելու միջոցներ են ձեռք առնված։

— Օգոստ. 23-ի երեկ. ժամը 4½-ին Մեժեվայա փողոցում, № 18 տանը, իր բնակարանում «Բուլդօկ» ատրճանակով կեանքին վերջ դրեց պօստ-հեռագրական պաշտօնեայ Իվանովի 16-ամեայ աղջիկ Անանան, որ սովորում էր Թիֆլիսի 1-ին իգական գիմնազիայում։ Հանգուցեալը ատրճանակը գաղտնի կերպով վերցրել էր հօր սեղանից։ Ինքնասպանութեան շարժառիթները յայտնի չեն առ այժմ։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՕՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի, օգոստ. 23-ին, Զուբալօվեան ժողովրդական տանը հայ դրամ. ընկ. թատերասէրների խումբը մասնակցութեամբ տ. Զարէլի և պ. Աբէլեանի խաղաց Շիրվանզադէի «Պատւի համար» 4 գործ. դրաման։ Այս ներկայացումը կրկնվեց ժողովրդի խնդրանօք, և ինչ ասել կուզէ, որ ամբողջ դահլիճը լի էր երկսեռ հանդիսականներով, առաւելապէս ժողովրդի աշխատաւոր խաւերից։

Կարծում ենք պիէսի մասին այնքան է խօսվել, որքան որ խաղացվել է։ Իսկ ինչ վերաբերում է խաղին, պէտք է ասենք, որ Աբէլեան յիրաւի գիտէ ուղղակի հիպնօզել աուդիտօրիան։ Նրա խաղը անմոռան էր Անդրէաս Էլիզարեանի դերում։

Միւս բոլոր դերակատարները իրանց տեղումն էին և նպաստեցին պիէսի ամբողջական տպաւորութեան։

Հասարակութիւնը շատ գոհ և անվերջ ծափահարութեամբ թողեց դահլիճը։ *

Դրամատիկական ընկեր. թատեր. խմբի բեժիտեօր Սեռմեանը խնդրում է բոլոր այն անձանց, ովոնք կը ցանկանան մասնակցել ժողովրդական ներկայացումներին (սիրողներ և սիրողուհիներ), բարեհաճեն գրվել վարչութեան գրասենեակում ամեն օր երեկոյեան ժամը 7-ից մինչև 9-ը։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բագու, 24 օգոստոսի

Տեղափոխվելով պաշտօնով Բագու, խնդրում եմ ինձ հետ զրագրութիւն ունեցողներին «Մշակի» խմբագրական գործերով չը դիմել այսուհետև ինձ, այլ ուղղակի խմբագրութեանը։ Մասնաւոր. անձնական բնաւորութիւն ունեցող գործերի համար ցանկացողները կարող են դիմել ինձ հետեւեալ հասցէով. Балаханы (Бак. губ.) Нефтепромыш. Т-во З. Бабаевъ и А. Мемикъ-Шахназарянцъ (V-ая группа). Завѣдыв. Л. Даніельянцу. Լ. Դանիէլեանց

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

24 օգոստոսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Վերջին ժամանակս մամուլի մէջ տեղեկութիւններ երեւացին, իբր մօտիկ ապագայում կնքվելու է մի միլիարդ ֆրանկ ռուսական փոխառութիւն։ Այդ առիթով ֆինանսների մինիստրութիւնը յայտնում է, որ յիշեալ տեղեկութիւնները սխալ են հիմնվին։

Խօսքերս այժմ աւելի սակաւ զոհեր է տանում. հիւանդների թիւը ներկայումս 284 է։

Այսօր երեկոյեան ժամը 9-ի մօտերը Վրբորգեան մասում մի խումբ զինված կողոպտիչներ յարձակվեցին ձիարշաւի ընկերութեան դրամատարի վրա՝ նպատակ ունենալով յափշտակել նրանից նրա մօտ գտնված մօտ 20,000 բուբլին։ Կողոպտիչները կրակ բացին և վիրաւորեցին դրամատարին պարանոցից։ Նրան ուղեկցող պահապանները կարողացան ձիերը շրջել և շտապով վերադառնալ։ Կողոպտիչները փախան։ Վիրաւորված դրամատարին ուղարկեցին հիւանդանոց։

ԼԻԲԱՎԱ։ Եկաւ Բալտիական ծովը ուսումնասիրելու համար երկրագործութեան դեպարտամենտից ուղարկված յանձնաժողովը։

ՍՄՈԼԵՆՍԿ։ Բօսալում բացվեց գիւղատնտեսական ցուցահանդէս։

ՄՈՍԿՎԱ։ Սերպուխովոյի սէմստվային ժողովը որոշել է բանալ ութ նոր դպրոց և բոլոր զեմստվային դպրոցներում ուսումը անվճար դարձնել։

ԿՈՊԵՆՀԱԳԷՆ։ Շքեղ հանդէսով ընդունեցին ճանապարհորդ Կուվին։

ԱՐԿՕՆԱ։ Ծովային վարժութիւններից յետոյ Վիլհելմը գեն.-ադիւտանտի աստիճան տուեց ովկիանոսական նաւատորմի պետ պրուսական Հենրիխ արքային։

ՇԱՆԽԱՅ։ Պրինց-խնամակալը պատուիրագրեց ծովափնեայ նահանգների կառավարիչներին անմիջապէս ժողովել 30 միլիոն տուել նաւատորմի վերակազմութեան պէտքերի համար։ Ֆինանսների մինիստրութիւնը բացի դրանից մտադիր է յատկացնել միեւնոյն նպատակին հինգ միլիոն։

ՏՕԿԻՕ։ Պէկինում, համաձայն մինիստրութեան տեղեկութեան, ստորագրվել է չին-եապօնական պայմանագիրը։

ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ։ Երեան հանվեց խօլերայի մի դէպք։

23 օգոստոսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Բարձրագոյն շնորհակալութիւն է յայտնված Բալտիական ծովի մշտական նաւատորմի հրամանատար Էսսենին, բալտիական նաւամասի կառավարիչ Լիվենվոլին և գարտէմարինի մասի կառավարիչ Մանկօվսկուն։

ԳԻԵՎ։ Բացվեց ձկնախօսական ցուցահանդէս։

ՍԱՄԱՐԱ։ Տեղի ունեցաւ Սօկօլով վաճառականների հիմնած հիւանդանոցի հանդիսաւոր բացումը։ Շինութեան արժէքն է 200,000 բուբլի։ Պանդանութեան ծախքերի համար Սօկօլովները նուիրել են 300,000 բուբլի։

ՎԵՆՏԿՍ։ Բացվեց նահանգի զեմստվային բժիշկների համաժողովը։

ՍԱՄԱՐԱ։ Պրագայում չեխ պատգամաւորների ժողովը որոշել է մասնակցել չեխ - գերմանական կոնֆերէնցիային, որ գումարում է Բիլները, և յայտնեց իր վճռի մասին, որ կը շարունակէ կռիւ մղել կառավարական սիստեմի դէմ։ Լեհական ժողովրդական կուսակցութեան գլուխ Սապլինսկին յայտնեց չեխերին, որ նա համերաշխ է նրանց հետ։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Ց. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺԻՇԿ

Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

Ներքին եւ երեխայոց հիւանդութիւններ առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։

Ընդունելութիւն ամեն օր { 12—1 ժ. առաւ. / 5—6 ժ. երեկ.

Միքայէլեան փող., № 36, տ. Ճաւճանիձէի։
(Ե. հ. կ.) 100—6

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ս. Ա. ՑԷՅՏԼԻՆ

Ատամների և բերանի խոռոչի հիւանդութիւններ։ Արհեստական ատամներ։
Ընդունել. առաւ. ժ. 9-ից—երեկ. ժ. 7-ը։
Միքայէլեան պր. տ. № 22. (Անկիւն Սեմենովսկայա փ. № 3), մուտքը Սեմենովսկայա փողոցից։
(Ե. հ. կ.) 810. 100—2

ԲԺԻՇԿԱՊԵՏ

Տ. ԳԷՈՐԳԻԷՎԱՆ

Աչքի հիւանդութիւններ

Ընդունելութիւնը ամեն օր
Առաւօտեան ժամը 10—1
Երեկոյեան ժամը 5—7
Վելիամինովսկայա փող. № 8
(Օ. մ.) 783. 100—6

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Գողթանի **ԱԼԱՀԻ** գիւղի համար

ՀԱՐԿԱՒՈՐ է

մի ուսուցիչ, տարեկան 400 ր. ռոճիկով նաև սենեակ, վարելիք, լուսաւորութիւն, ծառայ)։

Դիմել՝ Հին-Նախիջեւան, Արամ Գիւրջեանին։

(Կ. ե.) 832 2—2

ԾԱԽՎՈՒՄ Է

ՇՈՒՇՈՒ ԳԱՒԱՌՈՒՄ ՄԻ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆ

որ բաղկացած է 100 դեսեատինի չափ և որի սահմաններում գտնվում են Շիէր գիւղը, վարելահող, այգիներ և անտառ։

ԶԵՌՆՏՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Դիմել՝ Թիֆլիս, ԷԿՕՆՕՄԻԱ տպարանին։

ա. օ. 840. 10—2

Ծաբեղդայի (Սուխումեան շրջան) Մբխական երկսեռ, երկդասեան դպրոցի համար հարկաւոր է չորս ուսուցիչ հետեւեալ պայմաններով. ռոճիկ 500-ական բուբլի, բնակարան, լուսաւորութիւն և վառելիք։

Վերոյիշեալ ուսուցիչներից մէկը լինելու է գիմնազիայի և կամ բէալական շրջանաւարտ. 550 ր. ռոճիկով, վերոյիշեալ պայմաններով։

Դասերը բոլորի համար լինելու է շաբաթական 30 ժամ։

Դիմումները կընդունվեն մինչև օգոստոսի 31-ը։

Մեր հասցէն՝ Сухумъ. поч. ящикъ № 26 Попечителю Г-ну Акопу Зейтуняну.

(Կ. ե.) 845 2—2

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է

Ա. ՇԱՀՄԱԶԵԱՆԻ կազմած

ՏԱԽՏԱԿ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԵՐԻ ՀԱՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

(Անհրաժեշտ ձեռնարկ հիմնական գոյների և նրանց բաղադրման հետ ծանօթանալու համար)։

Տպագրված է մեծ դիրքով դասարանների և փոքր աշակերտների համար։

Տախտակը կարելի է գտնել Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառներից և թղթավաճառներից։

(Կ. ե. չ.) 836. 3—2

ԳԱՅԻԱՆԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

յայտնում է, որ աշակերտուհիների ընդունելութիւնն սկսված է և կը շարունակվի մինչև օգոստոսի 31-ը Մայնու եկեղեցում առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև 12-ը։ Ուսման վճարը 35 ր. տարեկան։ Քնութիւններն ու վերաքնութիւնները օգոստոսի 29-ին և 31-ին։ Շինութեան մի մասը պատրաստ կը լինի և ուսումը կը սկսվի սեպտեմբերի 15-ին։

Հերթապահ հոգաբարձու
Նիկողայոս Տէր-Ղևոնդեանց

(Կ. ե.) 839. 2—2

ունի սև կեղև, իսկ միջուկը սպիտակ է և այն էլ շատ սպիտակ։

Անասունները շատ մանր են։ Օտար մարդը, տեսնելով այստեղի կովերին, կարող է կարծել, թէ սրանք հորթեր են։

Արդարև, բոլորովին հասուն կովը ունի միայն 94—100 սանտիմետր բարձրութիւն, ուրիշ խօսքով մի արշին և 5—6 վերշոկ։

— Իսկ որքան միս կունենայ ձեր կովը, —հարցրի ես։

— Մօտ հինգ պուդ։

Այստեղ գոմէշներ չեն պահվում. մի քանի հատ կայ ամբողջ գիւղում հարուստ տներում։

— Իսկ կաթ։

— Մօտ մի սահ՝ կէսը առաւօտը և կէսը երեկոյեան։

Սահը մի չափ է, մօտաւորապէս հաւասար 8 ֆունտ հացահատիկի։ Հինգ սահը կազմում են մի սարու։

Երբ եզը կամ կովը ծերանում է, կամ ծախում են նրան և կամ մորթում են ու պատրաստում «բղօրբհանի»։

Դա մի տեսակ ապուխտ է, որ առանձին հմտութեամբ պատրաստում են այստեղ։ Միսը մեծ-մեծ կտորներով աղում են, չոր-ացնում և հով տեղ պահում ամիսներ շարունակ մինչև գործածելը։

— Բղօրբհանին կարող է մնալ երկուերեք տարի ապահովաբար. եղել են դէպքեր, որ պահվել է և տասը տարի։

Այստեղ համարեա բոլորը պահում են ոչխար քիչ-քիչ, մինչդեռ Զենգուտայում հազիւ գիւղացիների մի եօթներորդ մասը ունենայ ոչխարներ։ Ոչխարը փոքր է, թեթև, ունի մօտ 30 ֆունտ միս և 7 ֆունտ դմակ։

Կովի և ոչխարի կաթը խառնում են միասին և դնում թթվելու։ Երեսը վերցնում են իւղ հարում, իսկ մնացածից առանց մակարդի պատրաստում են պանիր։

Ուրմայում ես շատ չը մնացի և շուտով ճանապարհվեցի դէպի Լեվաշի։

Անցանք Ուրմա գետը և յետոյ սկսեցինք նորից իջնել։

Լեվաշի մօտ բացվում է մի մեծ տափարակ կոլոր շրջագծով, կարծես մէկը հրսկայական կարկինով գծագրել է մի բոլորագիծ։

Լեվաշում, ինչպէս և շրջակայ գիւղերում, խօսում են առանձին լեզուով, որ կոչվում է ակուշայի լեզու։

Այդ լեզուի նմուշները ես վերցրել եմ երկու գիւղացիներից, որոնցից մէկը գուրգենցի էր, միւսը ծուղախարցի։

Բերեմ մի քանի օրինակ։

Երբ ես գուրգենցուն հարցրի, թէ ինչպէս է ձեր լեզուով հաց բառը՝

— Կղած,—պատասխանեց նա։

Դա շատ նման էր հայկական բառին, մանաւանդ վանեցու «խաց» արտասանութեամբ։

Բայց այդ բառից դուրս այլևս ոչ մի նմանութիւն չը կար հայերէնի և ակուշերէնի մէջ։ Գլուխ—բեկ, մազ—ղեզ, ճակատ—անդա, աչք—հէօլբա, ունքեր—նուղվա, քիթ—զանդրբէ, բերան—մուլի, լեզու—լիմձի, ծնօտ—կեայկեայ, մայր—նեշ, կին—խունուլ, եղբայր—ուձի, մանուկ—դառհա, աղջիկ—[illegible] այլն։

Ինչպէս տեսնում [illegible] ինքնուրոյն և ինքնատ[illegible] Ծուղախարցիների արտաս[illegible] ինչ տարբերվում է առաջինից։

Բայց մի զարմանալի աւանդութիւն ասում է, որ ակուշեցիները հայկական ծագում ունեն, ծուղախարցիները վրացական։

Գուցէ մահմեդականութիւնը տիրապետելուց առաջ այդտեղերում եղել են հայ և վրացի քարոզիչներ, որոնք տարածած են եղել քրիստոնէութիւն և այդ եղելութիւնն է յիշատակվում։ Գուցէ եղել են Հայաստանից և Վրաստանից գաղթականութիւններ, որոնք մնացել և լուծվել են այդտեղ։ Գուցէ բոլորովին անհիմն մի զրոյց է, մի անգամ ասված և կրկնված։

Լեվաշի գիւղը կենտրօնական մի տեղ է թէ վարչական և թէ առևտրական տեսակէտով։ Այդտեղ է նստում շրջանի գլխաւորը, այդտեղ իւրաքանչիւր երեքշաբթի օր տօնավաճառ է լինում։

Առևտրի առարկաներն են՝ աղ, ալիւր, ձի, հաւեղէն, ձու, զանազան ճօթեր և գործուածքներ, կաւեղէն անօթներ։

Լեվաշցիները հարուստ չեն տաւարով և կաթնեղէնով։ Նրանք գնում են իւղ սուրգինցիներից, իսկ պանիր գապշիցիներից։

Այստեղի անտառութիւնը նման է առաջ նկարագրածին։ Կարող եմ յիշատակել, որ այստեղ ցանում են առանձին տեսակ մի գարի, որ կոչվում է «մահար». դա մերկ գարի է։ Ցանում են նոյնպէս հաճար, որ կոչվում է այստեղ «սուսուլան»։

—Մեղանում գիւղական շալեր են պատրաստում,—պատմում էին գիւղացիները։— Ծախում ենք այստեղ ցանկացողներին, իսկ մնացածը սուրգինցի վաճառականները տանում են Նուխու կողմերը, որտեղ մըշտական պահանջ կայ։

Լեվալիից ճանապարհը դէպի հետեւեալ կայարանը անցնում է սկզբում արևակէզ և մերկացած տեղերով, և միայն մի քանի վերստ մնացած մինչև Խօջալմախի՝ նա կենդանութիւն է ստանում։

Երբ հեռուից նայում էք լեռների լանջերի վրա գետեղված գիւղական արտերին, ձեր ուշադրութիւնն է գրաւում այդ արտերի սանդուղքաձև դասաւորութիւնը։

Արտ արտի յաջորդում է աստիճաններով լեռնալանջի ստորոտից մինչև վերջը։

Ես հաշուում եմ այդ աստիճանները։ Ահա այստեղ 15 աստիճան, այնտեղ 20—30, իսկ տեղ տեղ մինչև 50։ Ես յիշում եմ դէպքը, որ հաշուեցի 60 աստիճան։

Իւրաքանչիւր աստիճանում արտը բոլորովին հարթ և հօրիզօնական է։

Իսկ գիտէք թէ երբեմն որքան դժուար է է լինում մի աստիճան շինելը։ Կան տեղեր, ուր ներքևից պատ է կանգնեցված, յետոյ գետեղվել են մեծ քարեր, նրանց վրա ածել են մանր խիճ, ապա հող՝ խառն ճումբի հետ։

Արհեստական արտեր են, մարդու աշխատանքով ստեղծված։

Նայելով լեռներին և նրանց սուր թեքուածքներին մարդ խոնարհում է այն տոկունութեան և համբերութեան առաջ, որով լեռնականը նուաճել է բնութիւնը իր նըպատակների համար։

Այդ լեռների արօտներին է կարծես յարմարեցված և նրա տան կենդանին։ Նրա փոքրիկ կովը և ոչխարը մագլցում են լեռնակողերում և կշտանում այն աղքատ բուսականութիւնից, որ նրանք գտնում են։

Բնորոշ է, որ թէ կովը և թէ ոչխարը այստեղ սև գոյն ունեն։ Ուրիշ գոյներ պատահում են ոչ աւելի քան 5—10 տոկոս։

Կան սպիտակ ոչխարներ միայն Ղազղումախի շրջանի Զըրախ գիւղում. նրանք և աւելի նուրբ բուրդ ունեն։

Ճանապարհի կէսից անցել էինք, որ մեր առաջ բացվեց մի ջրվէժ։

Նա բաւական գեղեցիկ էր և գրաւիչ։

Մի փոքր ինչ էլ անցած՝ մենք մտանք Խօջալմախի գիւղի ընդարձակ այգիների շրջանը։

Առաջ մենք հանդիպեցինք բարդի ծառերի, յետոյ եկան և մրգատուները։

Խօջալմախի այգիները մի ամբողջ ծառանկային աշխարհ է, որ անընդհատ շարունակվում է ամբողջ վերստեր։ Բազմատեսակ մրգերը տալիս են մեծ եկամուտ այստեղի գիւղացուն։ Մանաւանդ շատ ճոխ է ինձորենիների արդիւնաբերութիւնը. այնուհետև աչքի է ընկնում այստեղի ծիրանը, որ արտահանվում է մեծ քանակութեամբ։

Այնուհետև յայտնի են դեղձը, տանձը, խաղողը և ուրիշ պտուղներ։ Մշակվում է նոյնպէս և ծխախոտ։ Կան գեղեցիկ ընկուզենիներ։

Խօջալմախին հիացնում է մարդուն իր աչքի ընկնող մի գործով։

Դա ձորի մի կողմից ջուր տանելն է դէպի միւս կողմը։

Շինված է մի մեծ և երկար փայտից կամուրջ, որի վրա գետեղված են ջրատար նաւեր։

Դա Խօջալմախի պարծանքն է։

Ինքը Խօջալմախին Դաղստանի պարծանքներից մէկն է։

Բացի մրգաբուծութիւնից Խօջալմախին յայտնի է իր նուրբ և թանգագին շալերով, որոնք վաճառանվում են և ուրիշ տեղեր։

Նրանք գնում են թէ ոչխարի բուրդ և թէ ուրիշ նիւթեր իրանց գործուածքների համար։ Օրինակ՝ նրանք Աստրախանից և Օրենբուրգից ձեռք են բերում ուղտի մազ (ստև) և նրանից պատրաստում թանգագին շալեր։

Գնացի մի քանի տներ յատկապէս շալերը տեսնելու համար։

Գործում էին կանայք նահապետական տօրքերի վրա չափազանց մեծ աշխատանք գործ դնելով գործուածքների վրա։

Խօջալմախում շատ բան կար ուսումնասիրութեան համար։ Բայց ես ժամանակ չունէի այնտեղ մի քանի օր մնալու։ Հարցու փորձերի նուիրեցի ամբողջ երեկոն և այնտեղ գիշերեցի, կարգադրելով որ առաւօտը վաղ ձիեր ստանամ և ճանապարհ ընկնեմ։

Խօջալմախիից բաժանվում են երկու ճանապարհ՝ մէկը, դէպի Ղազիղումախ, միւսը դէպի Գունիբ։

Երկուսն էլ մօտ են։

Ես երկու տեղն էլ գնացի։

Առ այժմ կը նկարագրեմ իմ այցը Գունիբ։

(Կը շարունակվի)

ՂՇԼԱՂԻ ծխական միդասեան դպրոցի համար հարկաւոր է մի

ՎԱՐԺՈՒՀԻ,

որը պարապի ռուսաց լեզու, թուաբանութիւն, նկարչութիւն, շաբաթական 24 դաս. 360 ր. ռոճիկ, սենեակ և վառելիք։ Պայմանների մասին դիմել հետեւեալ հասցէով. Բ.-Կարակլիսъ, сел. Кишлагъ, учит. М. Казарянцу. (կ. ե.) 834. 2—2

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է

Տ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆԻ

Դասագիրք

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Մասն Ի

Անգործարանաւոր աշխարհ՝ օդ, ջուր և երկիր 103 նկարով։

Գինն է 60 կոպէկ.

Դիմել Թիֆլիս կազմողին, նոյնպէս «Գուտտենբերգ», «Փարոս», և «Կենտրոնական» գրախանութներին։

Դումարով գնողներին 20% զեղչ։

Դասագրքիս ծանօթանալ ցանկացող դպրոցները կարող են ձրիաբար ստանալ «Գուտտենբերգ» գրախանութից մի-մի օրինակ։ Օտար տեղերից դիմողները պիտի ուղարկեն ճանապարհածախսը՝ 10 կ. պոստի մարկայով։

(կ. ե. հ. շ.) 837 5—2

Շուշու թեմական դպրոցի բարձր դասարանների համար հարկաւոր են

Բարձրագոյն կրթութեամբ

Երեք հմուտ և փորձած

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

1. Հայոց լեզուի և գրականութ. 24 դաս.
2. Ռուսաց լ., ռ. պատմ. և ռ. աշխ. 24 դ.
3. Մատեմատիկայի 23 դաս.

Ռուսաց լեզուի և մատեմատիկայի ուսուցիչները կարող են լինել և ինստիտուտաւարտներ։ Դասագինը համապատասխանների համար 50 ր. է, ինստիտուտաւարտներինը՝ 40 ր. Ցանկացողները թող բարեհաճեն անմիջապէս դիմել Շուշի՝ դպրոցի տեսչին կամ հոգաբարձութեանը։

(շ.կ.ե.) 822. 3—3

«ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ» ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ.

Վաճառվում են.

Երգեցողութիւնք ս. պատարագի Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ փոխադրեալ և դաշնադրեալ յերիս ի չորիս ձայնս ի ձեռն Մ. ԵԿՄԱԼԵԱՆԻ, Գինը 10 ր.

(Alto). Երգեցողութ. ս. պատ. վասն քառաձայն խառն խմբի (ի զգեստաւորիլն քահանայի) գ. 2 ր.

(Basso). Երգեցութ. ս. պատ. վասն եռաձայն արական խմբի (ի զգեստաւորիլն քահանայի գ. 3 ր.

(Soprano). Երգեցողութ. ս. պատ. վասն քառաձայն խառն խմբի (ի զգեստաւորիլն քահանայի) գ. 2 ր.

(Tenore). Երգեցողութ. ս. պատ. վասն եռաձայն արական խմբի (ի զգեստաւորիլն քահանայի) գ. 3 ր.

Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный магазинъ «Гуттенбергъ»։ Դումարով գնողներին մեծ զիջում կը լինի։ Ուղարկելու ծախքը գրախանութի վրա է։

828. (ա. օ.) 5—3

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՕՆ

Երկսեռ մանկանց

Օրբէլ Օրբէլեանցի

(Հիմնված 1844 թիվն)

Թիֆլիս, Լերմոնտովսկայա փող., № 1.

Ընդունվում են աշակերտներ, գիշերօթիկ և երթեւեկ աշակերտ-աշակերտուհիներ, և պատրաստվում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար։

Ընդունելութիւնը օգոստ. 23-ից, իսկ ուսման սկիզբը սեպտ. 1-ին։

(20, 23, 25 և 28) 812. 4—3

ԷԺԾՆԱՆԿԱՐԵԼԻ Է!

2 ր. 75 կ.։

Ուղարկում եմ «Ցրիումֆ» չէվիօար, 4¼ արշ., տղամարդանց հագուստի համար։ 2ր նայած չափազանց էժանութեան՝ «Ցրիումֆ» կտորը բրդից է (ոչ բամբակից) և ունի բոլոր յատկութիւնները ամենալաւ կտորների—միանգամայն ամուր, ձեռնտում և չքեղ է։ Գոյները՝ սև, կապույտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ճանապարհածախքը 55 կ.։ Երեք և ուելի կտոր բրեալ տալուց ճանապարհածախքը իմ հաշուին։ Պատանչները հասցէագրել՝ Въ фабрику Т—во „ЭХО“, г. Лодзь, № 15.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։

(շ. ե.) (В. 44609) 706. 10—6

ՄԻ ԻՆՏԵԼԻԳԵՆՏ ԸՆՏԱՆԻՔՈՒՄ

Ընդունում են գիշերօթիկ աշակերտներ. կարելի է նաև դասերի կրկնութեամբ

Օրբելիանովսկայա փող., Տելեգրաֆնի տուպիկ, № 4, բնակարան Սիրուհեանի։

(կ. ե. հ. շ.) 835. 4—2

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ-ՊԱՆՍԻՕՆ

ՅՈՎՍԷՓ Մելիք-Զհանեանցի

Тифлисъ. Лермонтовская ул., № 4 (близъ III мужск. гимназіи)

Ընդունվում են աշակերտներ գիշերօթիկ եւ երթեւեկ և պատրաստվում են բոլոր միջնակարգ դպրոցների համար։ Աւանդվում են ռուս, հայ, գերման, լատին և ֆրանսիական լեզուներ։

(օ. մ.) 604. 20—19

ԹԻՖԼԻՍԻ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ

վաճառվում են Գր. ա.-ք. Երզնկեանցի հետեւեալ աշխատութիւնները.

Քրիստոնէական բարոյագիտ. գ. 50 կ.
Ուսումն Աստուածպաշտ. . գ. 50 կ.
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարրական դասընթացք Հայաստանի աշխարհագրութեան համառօտ տեսութեամբ . . . գ. 60 կ.
Թուաբանական խնդիրներ և օրինակներ Տարրական դասընթացք ա., և բ. տ, գ. 30 կ. գ. և դ. տարի . . . . . գ. 35 կ.

851. (և. հ.) 10—1

ՈՒՄԸ ՀԱՐԿԱՒՈՐ Է

Կարի կամ մեքենայ, թող ուղարկէ իր հասցէն և ստանայ կատալոգ նկարներով ձրիաբար։ Լաւագոյն ապրանք։ Զեղած էժան գներ փոխադրութեամբ երկաթուղով։ Շտապեցէք. Варшава, Безсмертному, Центральная № 500 E. Թղթակցութիւնները ռուսերէն կամ գերմաներէն։

(В. 48029) 1—1

ԳՐՕՋՆԱՅԻ հայոց ծխ. դպ. համար ՀԱՄԵՒՈՐ է մի գիշերապաւառ

ՎԱՐԺՈՒՀԻ

շաբաթական 16 դաս—400 ր., բնակարան և վառելիք։ Ցանկացողները դիմեն Чавчавадзевская, Аркадск. пер. № 7. Փարաջանանցին։ (և. չ.) 849. 2—1

ԶԳՐԱՇԷՆԻ

դպրոցում կը բացվի IV բաժանմունք, եթէ թոշակ վճարող աշակերտ-աշակերտուհիների թիւը այդ բաժանմունքում կը լինի 35-ից ոչ պակաս։ Խնդիրները կընդունվեն մինչև ամսիս 27-ը։ Ուսման վարձը այդ բաժանմունքում 15 ռուբլի է։

Հոգաբարձութիւն

(կ. ե. չ.) 838. 3—2

Մամուլի տակից դուրս եկաւ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

1) Դասատեսր կրօնի Բ. տարի
2) Դասատեսր կրօնի Ա. » (բարեփ.)

Իմ կրօնի դասատեարեր ցանկացողները կարող են դիմել Կովկասի բոլոր հայ գրավաճառներին և ինձ (Бебутовск. ул. 20)։ Զեղչ 20, 25 և 35%։

Սահակ ա.-ք. Սահակեանց

825 (և. ռ.) 10—2

Լոյս տեսաւ

ՀԱՅԿ ՏԷՐ-ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՐԵԱՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՊՏՄՈՒԹԻՒՆ

Երրորդ տպագրութիւն. դասագիրք Գ., Դ. և Ե. տարիների. նախապատմական մարդուց մինչև մեր օրերը։

Գինն է 50 կ.

Դիմել՝ Թիֆլիս, «Գուտտենբերգ» գրախանութին։

826. (օ. մ.) 10—2

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ՏԱՐԱԾՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ

Քննութիւնները օգոստոսի 31-ին. ընդունվում են քաղաքային 4-դասեան ընթացաւարտները առանց քննութեան 4-րդ դասարանի համար։ Տարեկան վճարը 80 ր.։ Ժամ. հասցէն 1-ая Тумановская № 13.

(շ. ե. հ.) 790. 5—5

ԱՀԵՎԻ ԷԺԱՆ ՉԷ ԵՂԵԼ!

7 ր. 25 կ. երկու ձմեռային կամ աշնան զգեստի կտորներ՝ տղամարդու և կնոջ. պօստի ծախքը ֆաբրիկայի վրա է (Սիբիր տարբերութիւնը կրկնակում 85 կ.) և առանց որևէ բեկի։ Դուր չի գալ, ֆաբրիկան փողերը վերադարձնում է։ Ֆաբրիկան ուղարկում է տղամարդու զգեստ 4¼ արշ. «անգլիական տրիկո» նոր ձևի, շատ դիմացկուն 2 արշ. լայնութեամբ բոլոր մութ գոյներով և 8 արշ. տրիկո «Մարհանա» կանանց աշնան կամ ձմեռվայ դիմացկուն և սիրուն զգեստի համար։ Վերադիր վճարով բերելիս վճարվում է 16 կոպ. ուելի։ Զը նայած էժանութեանը, ֆաբրիկան ստանում է բազմաթիւ շնորհակալական գրութիւններ ապրանքի գեղեցկութեան և դիմացկունութեան համար։ Հասցէագրել՝ фабрика М. А. Бабушкина, Лодзь № 56.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն և գերմաներէն։

(25, 31, 6) В. 48242. 3—1

ԹԻՖ. ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԿ.

Գուլպայագործութեան արհեստանոցում

ընդունվում են աշակերտուհիներ. կարող են դիմել կանայք և 14 տարեկան հասակից բարձր օրիորդներ։ Ընդունվում են պատուէրներ՝ գուլպաներ երկու սեռի, երեխայոց կօստիմ, գամաշ, ժերսէ և շրջազգեստներ Հայլն։

Հասցէն՝ Гановская, 19.

(և. չ.) 848. 2—1

Կարսի

հայոց եկեղեցական-ծխական դպրոցի ուսուցչական խումբը արդէն կազմված է, ուստի խնդիրներ այլևս չեն ընդունվում։

847. 1—1

ՀԱՇԻԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Նրանց, որոնք ցանկանում են ծանօթանալ իտալական կրկնակի հաշւապահութեան և առևտր. գիտութիւնների դասչնի սովորեցման ժողով գալան իմ մեթոդի հետ, ուղարկում եմ ծրագիրը և փորձնական դասախօսութիւնը ձրի։

Я. Ю. МАРКЪ гор. Либава.

(П. 101888) 637.

ՄԻԱՅՆ!!!!!!

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ!

Տղամարդկանց հագուստի համար կտորեղէնների շրջանում եղած նորութիւնը «Զէվիօտ Կոլումբ» կտորն է։ Այնպիսի մի էժան գնով՝ այն է 5 ր. 25 կ., լաւ տեսակինը 6 ր. 25 կ., տղամարդկանց ամբողջ եօստիմի համար, 4 և քառորդ արշին, կտորը ոչնչով չէ զանազանվում արշինը 5—6 ր. արժեցող նոյնատեսակ կտորից և ունի նրա բոլոր յատկութիւնները, այն է՝ գեղեցկութիւն, գործնականութիւն և չքեղութիւն։ Գոյները՝ սև-մուգ, կապույտ, շագանակագոյն, ողորկ-ձիթագոյն, կամ թէ նոյն գոյները՝ ծռերով։ Ուղարկվում է պօստով, վերադիր վճարով և առանց կանխավճարի։ Երեք կամ ուելի կտոր պատուիրելուց՝ իւրաքանչիւր կտորին ձրիաբար կցվում է հարկաւոր քանակութեան աստառացու։ Առանց բեկի, լրիւ երաշխաւորութիւն, եթէ կտորը չը հաւանի՝ յետ է վերցվում։ Պատանչները խնդրում եմ հասցէագրել՝

Въ фабрику шерстянныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ г. Лодзь № 15. В.

Թղթակցութիւնները ռուսերէն լեզուով։

(В. 45105) 741. 1—1

ՀԱՇԻԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ

Ի. ՖՕՆ-ԲՐԷՆՆԵՐԻ

Հիմնված 1890 թ. ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Նաբէրեժնայա փող., Վերայի կամուրջի մօտ

Ցատուկ առևտրական ուսումնարան երկու սեռի անձանց համար, 15 տարեկանից ոչ պակաս։ Դասարանները պարապում են հաշւապահի, թղթակցի, գործակալի և այլն պաշտօններ վարելու կառավարչական, հասարակական և առևտրա-արդիւնաբերական հիմնարկութիւններում։ ՕՐԻՆԱՒՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ։ ԴԱՍԱՒԱՆԴՈՂՆԵՐԻ ԼԱՒ ԿԱԶՄ։ 19 տարվայ ընթացքում աւարտել են հազարաւոր երիտասարդներ, որոնք այժմ վարում են պատասխանատու պաշտօններ։ Մանրամասնութիւնները ձրիաբար տրվող ծրագիրներում։ Խնդիրների ընդունելութիւնը սկսված է։ Պարապմունքները սեպտեմբերի 15-ից։ Դրասենեակը բաց է ամեն օր։

(օ. մ.) 667. 20—18

---

200 ՐՈՒԲԼԻ ՆՈՒԷՐ ԵՆՔ ՏԱԼԻՍ

Ով կասպացուցի, թէ մեր ապրանքը չէ համապատասխանում գնին։ 12 ր. տեղ 3 ր. 95 կ. ուղարկում ենք 10 անհրաժեշտ արժէքաւոր իր 1։ սև պղպ. ժամ. անկէր կամ կանանց ցլինդ., 40 ժ. մէկ առանց բանալիի լարվող ժամ., բոլշ առ բոլշ ճշգրտ, 8 տարվայ երաշխաւոր.. 2) գեղեց՝կ չը սեացող շղթայ. 3։ նոյնպիսի ընէլօկ. 4) զամչի պարկ, ժամ. փշանալուց պահելու, 5½ կաշուի նորաձև պիսի ընէլօկ. 6) ոսկի ժամ., հարթ և գրպան պահելու խիստ նպաստաւոր 6։ շահաւէտ նորոյթ քսակ 6 բաժ